

Nyt bevillingssystem for de videregående uddannelser

29. januar 2016

- Højere kvalitet, lavere dimittendledighed. Uddannelser for alle.

FSR – danske revisorer er enig med regeringen i at få reformeret taxametersystemet for de videregående uddannelser. Et nyt og moderne bevillingssystem skal efter vores mening være langt mere dynamisk ved eksempelvis at styrke samspillet mellem universiteter og erhvervsliv. Det kan både øge kvaliteten i uddannelsen og sænke dimittendledigheden.

Revisorbranchen er en videntung branche, som aftager studerende på alle niveauer af uddannelsessystemet.

I år 2013 var der over 18.000 personer ansat i branchen, og af dem havde over halvdelen en videregående uddannelse. Halvdelen af disse personer havde endvidere en lang videregående uddannelse. Udviklingen i branchen fordrer, at uddannelsesniveaut er højt, fagligheden er i førersædet og især, at de uddannede kan være med til at levere værdi til revisorbranchens kunder, som er både de private og offentlige virksomheder. Kvalitet bliver efter vores mening i høj grad også dyrket og udviklet igennem praktisk erfaring og anvendelse af teoretisk viden.

Som noget særligt tager mange af de ansatte i branchen deres uddannelse sideløbende med deres arbejde, hvorfor der er en lang tradition for samarbejde mellem aftagerne af dimittender og universiteterne. Resultaterne ses specielt på cand.merc.aud., hvor kombinationen af uddannelse og arbejde giver en meget lav dimittendledighed på knap 2 %, mens dimittendledigheden for cand.merc. generelt er på over 12 %.

Det er de erfaringer, der ligger til grund for FSR – danske revisorerers forslag til en ny model for bevillingssystemet.

FSR – danske revisorer
Kronprinsessegade 8
DK - 1306 København K

Telefon +45 3393 9191
fsr@fsr.dk
www.fsr.dk

CVR. 55 09 72 16
Danske Bank
Reg. 9541
Konto nr. 2500102295

FSR – danske revisorerers model til nyt bevillingssystem:

- * et dynamisk bevillingssystem med en basisbevilling – et basisSTÅ, hvor taxametermidler og forskningsmidler samtænkes,
- * at, dimensionering indtænkes i basisSTÅ som et parameter der kan udløse tillæg eller fratæk,
- * at, der opsættes mål for dimittendbeskæftigelse og at målopfyldelse udløse et tillæg til basisSTÅ for det enkelte uddannelsessted,
- * at, der opsættes parametre for kvalitet, der kan udløse tillæg til basisSTÅ
- * at, oprette en erhvervskandidatuddannelse, hvor skellet mellem hel- og deltiduddannelser ophæves og uddannelse udløser samme basisSTÅ som en heltiduddannelse.

Højere kvalitet i uddannelsen - et bevillingssystem der understøtter kvalitet og relevans

Der sættes lighedstegn mellem høj kvalitet i uddannelsen og forskning på uddannelsesinstitutionen. At uddannelsesinstitutionerne kan udgive mange forskningsartikler hæver anseelsen af institutionen men det giver ikke nødvendigvis højere kvalitet, hvis ikke forskningen og forskerne kan anvendes i praksis og videreformidles til de studerende og den omkringliggende virkelighed.

Kvalitet koster økonomiske ressourcer og traditionelt har opdelingen i tre takstgrupper for taxametertilskuddet været begrundet i samfundsøkonomiske behov, uddannelsens karakter og en samlet vurdering af omkostningerne og er politisk fastsat.

Side 2

Den laveste takstgruppe er typisk humaniorauddannelser og samfundsvidenskabelige og merkantile uddannelser, som i 2016 modtager 44.300 kroner i årligt STÅ.

Den højeste takstgruppe er typisk sundhedsvidenskabelige og tekniske uddannelser der i 2016 modtager 93.100 kroner i årligt STÅ.

Den mellemste takstgruppe er de uddannelser der typisk er indplaceret i den laveste takstgruppe men som af den ene eller anden årsag kræver ekstra midler sandsynligvis ud fra en samlet vurdering af omkostningerne og som i 2016 modtager 63.700 kroner i årligt STÅ.

Vi foreslår, at alle uddannelser modtager et basisSTÅ hvor der så kan tillægges bevilling eller fratrækkes bevilling som eksempelvis en fast sats efter fastlagte kriterier og denne vurdering kan foretages årligt.

Vi foreslår, at dimensionering er et parameter, der kan benyttes som tillæg og fratræk til basisSTÅ.

Er der mange studerende inden for en studieretning hvor dimittendledigheden er høj fratrækkes en fast sats af basisSTÅ for nye årgange. Derved mindskes universiteternes incitament til at udbyde uddannelsen. Et tillæg kan gives for de uddannelser hvor der ønskes flere studerende, og hvor universiteterne kan benytte de ekstra midler til at øge kvaliteten i uddannelsen samtidig med at udbuddet af studiepladser øges.

Vi foreslår, at der opsættes mål for dimittendbeskæftigelse og hvis uddannelsesinstitutionerne opfylder målet, udløser det et tillæg til basisSTÅ. Målene kan være individuelle for uddannelsesinstitutionerne.

Dimittendbeskæftigelse kan være et parameter der understøtter dimensioneringsparametret. Én ting er at dimensionering kan regulere antallet af studiepladser men hvis kvaliteten af de uddannede kandidater ikke efterspørges af aftagerne vil der fortsat være dimittendledighed for nogle uddannelser eventuelt fra enkelte uddannelsesinstitutioner. Et regionalt dimittendbeskæftigelsesparameter

kan derfor være et incitament til at sikre, at der uddannes dimittender til arbejdsmarkedet og ikke til arbejdsløshed.

Ministeriet fører i forvejen statistik over ledighed for dimittender fordelt på uddannelser og uddannelsesinstitutioner hvorfor de forskellige tillæg eller fratræk til bevilling for dimensionering og beskæftigelse kan oprettes som automatiserede forslag.

Det kan naturligt nok overvejes, hvorvidt evalueringer af undervisere, undervisningsmiljø også kan indgå i en kvalitetsmåling.

Side 3

Tilgængelighed af uddannelser

Geografisk placering af uddannelsen kan være et parameter, der kan benyttes som eksempelvis tillæg og understøtte at visse uddannelser udbydes udenfor hovedstaden. Ved at øge taxameteret for visse uddannelser alt efter hvor de udbydes geografisk kan universiteternes mulighed for at oprette og tiltrække højt kvalificerede undervisningskræfter og -miljø øges. Det bliver ligeledes muligt at pulje enkelte små uddannelser, hvor der ikke er kritisk masse til at udbyde uddannelserne flere steder i landet. Det kan fx være der, hvor der regionalt er stærke erhvervsklynger.

Det bør dog overvejes helt at undlade geografisk placering som et parameter og styre dette centralt gennem akkrediteringssystemet, så det ikke bliver et incitament alene at oprette en given uddannelse lokalt i landet af økonomiske hensyn for den enkelte uddannelsesinstitution.

Samarbejde med aftagerne øger kvaliteten

De uddannelsesretninger der ikke har som grundbetingelse at have et laboratorium med dyrt udstyr, testfaciliteter eller træning på levende organismer er overset i bevillingssystemet, som det er indrettet i dag. Det er et paradoks, at nogle af de uddannelser, der er mest efterspurgt på arbejdsmarkedet, er dem der modtager mindst i bevilling og dermed har færrest midler til at sikre, at der er kvalitet i uddannelserne.

Copenhagen Business School (CBS) og Syddansk Universitet (SDU) i Kolding er eksempler på universiteter, hvor der er sket en udvikling af uddannelsernes indhold og hvor der er fokuseret på at oprette færre storholdsforelæsninger og flere øvelseshold med færre studerende og hvor undervisningen er baseret på virkelige cases og at inddrage de studerendes praktiske erfaring.

Derved øges kvaliteten af uddannelsen, ligesom når en medicinstuderende lærer om kroppens anatomi ved at skære i et menneske, lærer revisorstuderende om virksomhedernes anatomi ved at løse reelle problemstillinger i en øvelsestime. For begge studier gælder det at ting læres bedre ved at prøve end ved at læse. Og ligesom der skal nye kroppe på dissektionsbordet skal der også nye virksomhed under luppen med aktuelle problemstillinger. Begge nødvendige for uddannelsen men ikke begge bliver honoreret.

Vi foreslår, at opstille parametre for kvalitet, der kan udløse tillæg til basisSTÅ, hvor kvalitet er udvikling af uddannelsen så den bliver relevant.

Ved at oprette et basisSTÅ og give tillæg for praktiske uddannelseselementer, og hvor en uddannelse kan få tillæg ved at udvikle praktiske tiltag, der udvikler kvaliteten af uddannelsen, gives der større incitament til at udvikle og øge kvaliteten af uddannelserne.

Hurtig færdig er ikke ensbetydende med kvalitet

Færdiggørelsestid bør ikke være en del af taxameterbevillingen. Kvalitet i uddannelsen understøttes ikke af, at de studerende færdiggør deres uddannelse på normeret tid. Med studiefremdriftsreformen blev der lagt snævre rammer for de studerendes mulighed for at forlænge studiet og bør derfor ikke yderligere reguleres her.

Side 4

Forskning på højt niveau eller på flere niveauer

En del af uddannelsesinstitutionernes opgave er at bedrive forskning og en del af bevillingerne gives som en forskningsdel. Et stærkt forskningsmiljø bør betyde høj kvalitet i uddannelsen uanset om det er en sundhedsvidenskabelig eller eksempelvis merkantil uddannelse.

Nogle uddannelsesinstitutioner kan tage patenter på opfindelser og derigennem øge deres indtægtsgrundlag. Dette sker ofte i samarbejde med erhvervslivet og er et eksempel på anvendelsesorienteret forskning. Andre kan foretage klinisk forskning og øger deres indtægtsgrundlag gennem finansiering af forskningen fra fonde og lignende.

Men en forskningsdel på alle uddannelsesinstitutioner kan ikke være et mål, da et forskningsmiljø mange gange kræver volumen for at have en hvis kvalitet. Hvis uddannelsesinstitutioner, der ikke uddanner kandidater, skal bedrive forskning vil forskningen blive udført på et tilsvarende lavere niveau, hvis ikke der sker et tæt samarbejde med et universitet, der kan videreudvikle forskningen. Det skal regeringen have sig for øje, hvis den fastholder forskningsbevillinger til alle uddannelsesinstitutioner.

Lavere dimittendledighed

- sammenhæng mellem uddannelserne og arbejdsmarkedet

En af de store udfordringer for det danske uddannelsessystem i dag er at levere den relevante arbejdskraft til erhvervslivet. Analyser fra Dansk Industri og Dansk Erhverv viser, at der på nogle områder uddannes for mange, som ikke kan finde et arbejde, mens der på andre områder uddannes for få til at dække fremtidens efterspørgsel. Produktivitetskommissionen og Kvalitetsudvalget har ligeledes peget på udfordringen med sammenhængen mellem universitetsuddannelserne og arbejdsmarkedet.

Et af midlerne er dimensionering af uddannelserne, som allerede er igangsat. Det er et stort skridt i den rigtige retning, som FSR – danske revisorer støtter. Der-

udover bør bevillingssystemet indrettes, så det støtter dimensionering og kvalitet, idet dimensionering ikke alene siger noget om kvaliteten af uddannelsen. Som nævnt i foranstående afsnit bør der oprettes et basisSTÅ med tillæg og fradrag alt efter dimensionering og beskæftigelse.

Oprettelse af erhvervskandidat (Fireårig kandidatuddannelse)

En anden af midlerne kunne være at ændre på taxametersystemet og ophæve skellet mellem fuldtids- og deltidsstudier på kandidatuddannelsen.

Side 5

Vi foreslår et deltidsstudium – en erhvervskandidat, der muliggør, at personer, der bidrager til samfundet med en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, kan tage sin kandidatuddannelse uden skelen til, om vedkommende skal sige sit arbejde op og blive fuldtidsstuderende.

Erhvervskandidatstudiet vil ikke være SU-berettiget, og det er en betingelse, at den studerende har indgået en kontrakt med en erhvervsvirksomhed. Bevillingstilskuddet vil følge de almindelige regler for studiet, men vil være delt ud over den længere studietid. Et deltidsstudie vil give et øget incitament for at studere videre for de personer, der har været på arbejdsmarkedet en årrække. Dette vil øge uddannelsesniveaue, og samtidig er de studerende allerede i arbejde, og der vil ikke være dimittendledighed.

Erhvervskandidatstudiet skal have en varighed på maksimalt fire år, og vil samlet set have en positiv effekt for statskassen, idet de studerende modtager løn fra arbejdsgiveren og derfor ikke modtager SU.

Forslaget om en erhvervskandidatuddannelse er fuldt i tråd med de overvejelser, som Produktivitetskommissionen har præsenteret om, at der bør gives mulighed for at gennemføre kandidatuddannelser på deltid på samme vilkår, hvad angår egenbetaling og offentlig finansiering, som på fuldtidsuddannelser. Kvalitetsudvalget er nået til de samme konklusioner.

Uddannelser for alle

- tilgængelighed må ikke være på bekostning af kvalitet

Uddannelser for alle er i denne sammenhæng tænkt som et geografisk udbud af uddannelser. Og det er en vigtig dagsorden, da videregående uddannelser skal udbydes i alle dele af landet så det ikke bliver et storbyfænomen at få en uddannelse.

Det er i den forbindelse også vigtigt at se på hvilket niveau af uddannelser der skal udbydes hvor, og hvilken indflydelse et lokalt udbud vil have på kvaliteten af uddannelsen, og hvordan de videregående uddannelser kan gøres tilgængelige, uden at geografien skal være en barriere for de studerende og for aftagerne.

Kvalitet er ofte bundet sammen med et stærkt uddannelsesmiljø, der fordrer, at de bedste forskere og undervisere er til stede. Dette er ikke muligt, hvis højt specialiserede uddannelser spredes på for mange lokationer, og hvor det ikke er

muligt at opdyrke et forskningsmiljø eller tiltrække de bedste undervisningskræfter.

Derfor bør der være en graduering af, hvilke videregående uddannelser der udbydes lokalt henholdsvis regionalt, som der er i dag hvor de korte videregående uddannelser er tilstede lokalt, de mellemlange videregående uddannelser er tilstede regionalt i et større udbud, og hvor de lange videregående uddannelser i form af universiteterne er til stede udelukkende regionalt.

Side 6

Hvorvidt dette skal underbygges yderligere med bevillingssystemet, er vi ikke afklarede med jf. tidligere, idet der kan være ræson i, at det er akkrediteringssystemet der fastlægger hvor uddannelserne kan udbydes og ikke giver tillæg til basisSTÅ, der alene sikrer et incitament til at udbyde en uddannelse men ikke sikrer kvaliteten.

For også at fortsætte med at have lange videregående uddannelser i alle regioner kan det dog blive nødvendigt at understøtte med tillæg til basisSTÅ ved højere forskningsmidler for at kunne tiltrække dygtige forskere og opbygge et stærkt fagligt miljø, således at kvaliteten af uddannelsen ikke påvirkes af hvor uddannelsen udbydes.

Geografien kan være en barriere, for personer der ønsker at videreudanne sig med en lang videregående uddannelse, men som ikke bor i en af universitetsbyerne. Løsningen er at den studerende flytte til en universitetsby, og de vil sandsynligvis ikke flytte tilbage og få et arbejde i deres hjemby.

Det er allerede i dag en udfordring at få færdiguddannede kandidater til at flytte fra de store byer og til udkantsområderne. Muligheden for at tage et erhvervs-kandidatstudie kan derfor på sigt bidrage til en mindre affolkning af udkantsområderne og øge uddannelsesniveaueet og skabe vækst i hele landet.

Afslutning

Som bevillingssystemet er sammensat i et statisk taxametersystem med tre takstgrupper og forskerbevillinger giver det en paradoksal skævvridning, hvor tilknytning til arbejdsmarkedet ikke honoreres i tilstrækkelig grad i forhold til de studieretninger, hvor der ikke er tilknytning til arbejdsmarkedet. Endvidere honoreres kvalitet ikke i form af udvikling af uddannelser med mere praktisk orienteret læringsvinkel, hvor dimittenderne i højere grad vil være klædt på til arbejdsmarkedet. Og så er det naturligvis vigtigt, at den teoretiske del af undervisningen i sig selv er af høj kvalitet, hvad sikres gennem forskning og gode undervisere med høj teoretisk faglighed.

Vi har som revisorbranchens erhvervsorganisation stor erfaring med samspillet mellem uddannelse og erhvervslivet sideløbende samt direkte kontakt til aftagerne af dimittender på både korte, mellemlange og lange videregående uddannelser. Hvis formålet med at ændre bevillingssystemet skal lykkes, er det nødvendigt at se på aftagernes behov og på hvordan kvaliteten styrkes så dimittendledigheden falder.

Vi står naturligvis gerne i den forbindelse til rådighed for en uddybning af ovennævnte bemærkninger og forslag og stiller os endvidere til rådighed for dialoggruppen der nedsættes således at det interne embedsmandsudvalg som skal forberede forslaget til et nyt bevillingssystem får input fra ikke bare udbydere af uddannelserne men ligeledes aftagerne og bliver så bredt funderet som muligt.

Med venlig hilsen

Side 7

Tom Vile Jensen
Direktør
Erhvervspolitisk Center

Sara Sayk
Chefkonsulent
Erhvervspolitisk Center